

Handläggare
Karin Hebel
08-508 26 070**Till**
Trafiknämnden
2020-11-12

Avgift för kort flyttning av cykel och moped klass 2. Fastställande

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden hemställer till kommunfullmäktige att fastställa avgiften för kort flyttning av cykel och moped klass 2, till 250 kronor. Avgiften föreslås gälla fr.o.m. den 1 mars 2021.
2. Trafiknämnden justerar beslutet omedelbart.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefUlrika Falk
AvdelningschefJosefine Mittermaier
Enhetschef

Sammanfattning

De senaste åren har en rad olika mikromobilitetslösningar, däribland elsparkcyklar, introducerats i Stockholm. Trafikkontoret ser i grunden positivt på utvecklingen, som innebär fler alternativ till framför allt de kortare resorna. Samtidigt medför det att många elsparkcyklar parkeras olämpligt och dessa problem har efter en tids nedgång under våren 2020 åter ökat, med följderna att framkomlighet och trygghet för olika trafikantgrupper som rör sig i staden påverkas. Staden har tagit fram en avsiktsförklaring med bolagen som hyr ut elsparkcyklarna. Avsiktsförklaringen innebär bl.a. att bolagen åtar sig att flytta felparkerade cyklar inom en viss tid. Staden har även provat s.k. hotspots, särskilt reserverade ytor för elsparkcyklar. Ingen av dessa åtgärder har gett ett märkbart resultat.

Fortfarande påträffas ett antal elsparkcyklar liggande tvärs över gång- och cykelbanor eller uppställda så att trafikfara eller hinder uppstår.

Kontoret har under 3 veckor i september och oktober 2020 testat att flytta elsparkcyklar med stöd av lag och förordning av flyttning av fordon i vissa fall. Flyttarna har utförts med hjälp av stadens parkeringsvakter. Istället för att som tidigare flytta elsparkcyklarna till den särskilda uppställningsplatsen för flyttade fordon i Lunda industriområde, har de flyttats till en plats inom synhåll från ursprungsplatsen. Att tillämpa s.k. ”korta flyttningar” har visat sig vara betydligt effektivare än att frakta elsparkcyklar till uppställningsplatsen. Kontoret har för avsikt att fakturera bolagen för dessa korta flyttningar. För att kunna göra det behöver en avgift för kort flyttning av cykel och moped klass 2 fastställas och kontoret föreslår att den avgiften ska vara 250 kr.

Bakgrund

De senaste åren har en rad olika mikromobilitetslösningar, däribland elsparkcyklar, introducerats i Stockholm. Trafikkontoret ser i grunden positivt på utvecklingen, som innebär fler alternativ till framför allt de kortare resorna. De flesta bolag har begränsat området där elsparkcyklar kan återlämnas till innerstaden. Det innebär att man visserligen kan köra på en elsparkcykel utanför innerstaden men att resan i normalfallet både börjar och slutar innanför tullarna. Elsparkcyklarna används därmed nästan helt för kortare resor och ersätter framför allt resor som tidigare gjorts till fots, med egen cykel, kollektivtrafik och taxi.

Samtidigt är det ett växande problem i framför allt innerstaden med elsparkcyklar som parkerats olämpligt. I många fall så att fara och hinder för övriga trafikanter, framför allt för gående och cyklister uppstår. Under år 2019 genomförde kontoret cirka 200 så kallade långa flyttar av elsparkcyklar till kontorets uppställningsplats för flyttade fordon. Samtliga av dessa löstes ut av bolagen som äger elsparkcyklarna. Under första halvåret år 2020 var antalet hindrande eller trafikfarligt parkerade elsparkcyklar betydligt färre då stadens gator till stora delar var tömda på människor och aktiviteter på grund av Corona-utbrottet. I slutet av augusti och i september har däremot en ökning skett. Under perioden april-september har kontoret tagit emot 4 900 synpunkter från stockholmarna rörande elsparkcyklar. Ansvaret för att elsparkcyklar ställs upp korrekt åligger de bolag som hyr ut och äger dem.

Nyligen har Polismyndigheten i en rättsutredning kommit fram till att Ordningslagen är tillämplig vid bolagens utplacering av elsparkcyklar. Det innebär att de ytor på offentlig plats, som nyttjas av bolagen vid utplacering av elsparkcyklar, omfattas av kravet på polistillstånd. Att följa upp att elsparkcykelaktörerna söker tillstånd för utplacering är en uppgift för polisen. För att kunna hantera den typen av upplåtelser och också ta ut en avgift av bolagen för markanvändningen, föreslår trafikkontoret att taxan för upplåtelser av offentlig plats med polistillstånd ska kompletteras med en ny kategori för Mobila tjänster. Ett tjänsteutlåtande kommer att tas upp för beslut i trafiknämnden och därefter behandlas i kommunfullmäktige.

Värt att notera är att Ordningslagens krav på polistillstånd inte omfattar användarnas parkering av elsparkcyklar. Problemen med illa parkerade elsparkcyklar väntas därför bestå, även om polistillstånd utfärdas för bolagens utplacering av elsparkcyklarna.

Avsiktsförklaring

Den 25 april 2019 beslutade trafiknämnden att ge nämndens ordförande i uppdrag att underteckna en avsiktsförklaring med företag inom mikromobilitet samt uppdra åt trafikkontoret att administrera ingångna avsiktsförklaringar. För närvarande har tio bolag skrivit under avsiktsförklaring kring elsparkcyklar med staden.

I avsiktsförklaringen åtar sig bolagen att utbilda både personal och kunder om hur elsparkcyklar ska parkeras så att de inte står trafikfarligt eller hindrande för andra trafikanter. Bolagen ska också informera kunderna om var elsparkcyklarna får köras och även uppmuntra till hjälmanvändning. Bolagen åtog sig vidare att genom geofencing på vissa gator göra det omöjligt att framföra elsparkcykeln snabbare än 6 km/h samt att göra det omöjligt att avsluta resan på ett antal platser som är definierade i avsiktsförklaringen.

Bolagen åtar sig också att kunder ska kunna nå dem på svenska och engelska genom mail och telefon. Trasiga och obrukbara elsparkcyklar ska tas bort inom ett dygn och trafikfarligt eller hindrande uppställda elsparkcyklar ska flyttas inom två timmar från att bolaget fått kännedom om dem. En gång i månaden ska bolagen rapportera antal elsparkcyklar i drift till trafikkontoret.

Hotspots

För att tillgodose möjligheten att kunna parkera en elsparkcykel korrekt inrättade staden på försök år 2019, ett antal s.k. hotspots, markerade ytor, där elsparkcyklarna med fördel kunde parkeras. Det fanns tre olika varianter av hotspots; virtuella i bolagens appar, gulfolierade på gatan och fysiska ställ. Försöket har utvärderats och det visade sig att endast ungefär fem procent av alla resor avslutades i en hotspot av någon modell. Det var således en mycket stor andel elsparkcyklar som parkerades på andra platser. Många av dem parkerades dessutom olämpligt. Då en av de stora fördelarna med elsparkcykeln är att den går att parkera precis intill målpunkten är en av slutsatserna av försöket att det måste finnas ett mycket stort antal hotspots över hela innerstaden för att de ska fylla sitt syfte.

Trafiksäkerhet och framkomlighet

Stadens gator och allmänna platser är till för alla, såväl medborgare som besökare. Alla ska känna sig trygga och säkra när de vistas utomhus i stadsmiljön. Det ska finnas möjlighet att ta sig fram med elsparkcykel, gångtrafikanter som t.ex. barn, personer med funktionshinder, gående med barnvagn m.fl. ska även de kunna ta sig fram i gaturummet utan att behöva gå ut i trafiken för att passera hinder i sin väg. Staden ska vara framkomlig och de ytor som reserverats för vissa trafikantgrupper ska kunna nyttjas av dessa grupper.

Bolagen som ansvarar för elsparkcyklarna är ytterst ansvariga för att dessa ställs upp enligt gällande regelverk. En cykel kan, enligt rikstäckande bestämmelser i trafikförordningen, parkeras på en gångbana eller en cykelbana om det sker utan hinder för andra trafikanter. När det inte fungerar behöver staden vidta åtgärder för att förbättra situationen så långt det är möjligt. Att staden ”bara” skulle flytta elsparkcyklarna åt sidan och snygga till på gång- och cykelbanor är givetvis till gagn för de trafikantgrupper som hindras. Resultatet kan dock komma att innebära att staden istället får ta ansvaret för de slarvigt uppställda elsparkcyklarna. Att flytta elsparkcyklar i enlighet med gällande lagstiftning och sedan fakturera bolagen för flyttningen är en lösning som i förlängningen kan bidra till att framkomligheten i staden förbättras och att bolagen tar sitt fulla ansvar.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom trafikkontoret.

Analys och konsekvenser

Lång eller kort flytt

I den lag och förordning som styr flyttning av fordon anges att ett fordon som står hindrande eller av andra skäl flyttas, ska flyttas till en särskild uppställningsplats, s.k. *Lång flytt*. Det behöver dock inte alltid ske. Istället kan ett fordon enligt 7 § i förordningen, ”ställas upp inom synhåll från den ursprungliga uppställningsplatsen” s.k. *Kort flytt*.

Det är dock på samma grunder flyttningen sker oavsett om det är en lång eller kort flytt, lagen och förordningen ska följas. Flyttgrund ska finnas, utredning ska utföras, beslut ska fattas, bilder ska tas på fordonet såväl före som efter flyttning, protokoll ska skapas.

Att utföra kort flytt av en bil är sällan möjligt då det i regel inte finns en intilliggande lämplig plats att ställa bilen på. Vid snöröjning och sandsopning har kontoret dock tillämpat det, då fordonet flyttats till intilliggande plats där åtgärder redan skett.

Flyttningen av elsparkcyklar till stadens uppställningsplats är såväl tidskrävande som resursomfattande. Att istället utföra kort flytt på de elsparkcyklar som påträffas liggande över gångbanor eller cykelbanor eller på annat sätt utgör en fara eller ett hinder är att föredra. Parkeringsvakter som patrullerar sitt område, kan initiera kort flyttning av elsparkcykel och efter beslut från kontoret praktiskt utföra densamma.

Som nämnts ovan genomförde kontoret ca 200 långa flyttar av elsparkcyklar till uppställningsplats 2019, för dessa finns en fastställd avgift som betalas när elsparkcykeln hämtas ut. För kort flytt av cykel och moped klass 2 saknas fastställd avgift, då trafikkontoret inte tidigare har tillämpat korta flyttar av dessa fordonsslag.

Försöksperiod

Kontoret har under tre veckor v. 39-41 utfört tester av s.k. kort flytt av elsparkcykel. Detta bl.a. för att se om parkeringsvakter rent fysisk har möjlighet att flytta en elsparkcykel till en intilliggande plats. Tidsåtgången för flyttning av en elsparkcykel, inklusive alla moment, är i genomsnitt 25 minuter. Detta inkluderar tidsåtgången både för parkeringsvaktens flyttningsåtgärder och de påföljande administrativa åtgärderna för parkeringsentreprenören samt för handläggningen på trafikkontoret.

Under perioden har 294 stycken elsparkcyklar kortflyttats p.g.a. att de utgjort fara eller hinder för andra trafikanter. Testet har fallit väl ut. Elsparkcyklar som haft låsta hjul och varit av tyngre modell har trots det gått att flytta. Kontoret avser därför att fortsätta kortflytta elsparkcyklar och har också gjort det efter försöksperiodens slut. Efter det att avgift för kort flytt fastställts av kommunfullmäktige ämnar kontoret även påbörja fakturering för dessa.

Serviceåtgärder

Elsparkcyklar står inte alltid uppställda så att de utgör en påtaglig fara eller ett påtagligt hinder. I de fallen är inte en kort flyttning möjlig att utföra. Parkeringsvakterna har vid behov ändå, som en serviceåtgärd, rättat till uppställningen av elsparkcykeln. Detta har skett i syfte att underlätta för andra trafikanter i gaturummet. Serviceåtgärder omfattas inte av den avgift som föreslås fastställas för kort flytt.

Bolagen

I samband med att försöket startade har uthyrningsbolag haft egen personal för att flytta elsparkcyklar som står trafikfarligt eller hindrande. Detta ser kontoret mycket positivt på. Att bolagen själva ombesörjer uppställning av elsparkcyklar som hamnat fel är helt i enlighet med den avsiktsförklaring som upprättats. Kontoret har också undersökt att samtliga bolag har giltiga faktureringsadresser, vilket är fallet. Fakturering för de korta flyttningarna kommer därmed att kunna ske.

Fastställda avgifter vid flyttning av fordon

Kommunfullmäktige fattade i början av år 2019 beslut om avgifter i samband med flyttning av fordon enligt ”lag (SFS 1982:129) och förordning (SFS 1982:198) om flyttning av fordon i vissa fall” inom staden. Avgifterna är gällande fr.o.m. den 1 maj 2019.

Avgiften för flytt av cykel och moped klass 2, bestämdes till 500 kr. Cyklar har hittills endast flyttats till stadens uppställningsplats för flyttade fordon belägen i Lunda industriområde. Detta för att de traditionella cyklarna som flyttats har varit övergivna och endast i undantagsfall hämtats ut av ägare. Det finns heller inte möjlighet för staden att fakturera någon ägare för själva flytten då cyklar inte har registreringsnummer. De få traditionella cyklar som således hämtats ut, har ägaren fått lösa ut mot den fastställda avgiften på 500 kr. Samma avgift gäller för elsparkcyklar som flyttats till uppställningsplatsen då fordonsslaget är cykel.

Ny avgift

Det finns idag ingen fastställd avgift för ”Kort flytt” av cykel och moped klass 2, däremot för bil. Avgiften faktureras ägaren av bilen när en kort flytt ägt rum. Samma system är möjligt vid kort flytt av elsparkcykel då bolagen är kända. Cyklarna identifieras via firmadekal samt unik beteckning och fakturering kan därefter ske.

Den genomsnittliga tidsåtgången för en kort flyttning av elsparkcykel är 25 minuter inklusive den administration som utförs hos parkeringsentreprenören och av handläggare på trafikkontoret. Enligt förordningen om flyttning av fordon är en fordonsägare ersättningsskyldig för kostnaden för flyttningen av fordonet samt övriga kostnader för åtgärden. Vid beräkning av kostnaden för de korta flyttningarna utgår kontoret från den tidsåtgång som entreprenören och kontoret har i samband med flyttningen. Kontoret föreslår en avgift på 250 kronor utifrån de timkostnader kontoret har för åtgärderna.

En elsparkcykel ingår i fordonsslaget cykel enligt gällande definition. Då kontoret i dagsläget inte vet hur uthyrning av cyklar och moped klass 2 kan tänkas ske i framtiden, är det lämpligt att även innefatta dem i flyttkategorin, kort flyttning. I och med detta följs då även den gällande strukturen för avgifterna för flyttning av fordon.

Förslag till beslut

Mot bakgrund av ovan beskrivna finner kontoret att det effektivaste sättet att flytta elsparkcyklar som parkerats hindrande eller trafikfarligt är genom så kallad ”kort flytt”. Det är därför lämpligt att införa en avgift för kort flyttning av cykel och moped klass 2.

Trafiknämnden hemställer till kommunfullmäktige att fastställa avgiften för: Kort flyttning av cykel och moped klass 2 att vara 250 kronor per flytt. Avgiften föreslås gälla fr.o.m. den 1 mars 2021.

Beslutet justeras omedelbart.

Slut